

Άννα Σιάτρα • Μιχάλης Μπικάκης

25 κριτήρια αξιολόγησης με πρακτικές προσεγγίσεις

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Εφαρμόζοντας τη θεωρία στην πράξη

γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

- 25 κριτήρια αξιολόγησης
- Ολοκληρωμένες απαντήσεις
- Στρατηγική προσέγγιση κριτηρίων
- Ενδεικτικός πλοηγός απάντησης

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή των συγγραφέων

ISBN 978-960-456-663-1

© Copyright: Σεπτέμβριος 2026, Ά. Σιάτρα, Μ. Μπικάκης, Εκδόσεις Ζήτη

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία

Εκτύπωση

Βιβλιοδεσία

Π. ΖΗΤΗ & Σια ΙΚΕ

18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας

Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:

Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ:

Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

«ΕΧΕΙ ΚΑΙ Η ΨΥΧΗ τον δικό της κονιορτό
που αν σηκωθεί μέσα μας αέρας, αλίμονο.»

Οδυσσέας Ελύτης,
Ο μικρός ναυτίλος

Πρόλογος

Το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, στο πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας αλλά και της σχολικής πράξης, θεωρείται αναγκαίο μέσο τόσο για τη γνωστική όσο και για την κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών/-τριών. Παράλληλα, συμβάλλει στην ομαλή προσαρμογή τους στην καθημερινότητα, καθώς αποτελεί βασικό δείκτη ατομικής και κοινωνικής ταυτότητας. Πρόκειται για ένα αντικείμενο που μπορεί να καθορίσει την προετοιμασία των εφήβων αναπτύσσοντας τις απαραίτητες δεξιότητες για τη μετέπειτα ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή.

Για τον σκοπό αυτό, στον σχεδιασμό του μαθήματος συνδυάζεται η κειμενοκεντρική με την επικοινωνιακή προσέγγιση, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσονται ποιτικές μορφές γραμματισμού. Από τη μία πλευρά, ο κειμενικός γραμματισμός βοηθά τους μαθητές και τις μαθήτριες να εκφράζονται με επιτυχία στον προφορικό και τον γραπτό λόγο. Από την άλλη, ο κοινωνικός γραμματισμός τους επιτρέπει να αξιοποιούν τις γνώσεις και τη γλωσσική τους ικανότητα, ώστε να διευρύνουν τα ενδιαφέροντά τους και να επικοινωνούν αποτελεσματικά στο κοινωνικό τους περιβάλλον τόσο στον γραπτό όσο και στον προφορικό λόγο.

Με βάση το παραπάνω πλαίσιο διαμορφώθηκε το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας, με την ελπίδα να συμβάλει στην υλοποίηση των προσεγγίσεων αυτών και στην επιτυχία των μαθητών/-τριών. Δεν πρόκειται για ένα ακόμη συμβατικό εγχειρίδιο κριτηρίων αξιολόγησης. Φιλοδοξία μας είναι να ανατρέψουμε την παραδοσιακή, εμμονική συχνά, πρακτική της αποστήθισης έτοιμων σχεδιαγραμμάτων. Στο επίκεντρο της μεθοδολογίας μας βρίσκεται ο προοργανωτής, ένα εργαλείο που βοηθά τους/τις εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών/-τριών τους. Πρόκειται για ένα σύστημα που ενεργοποιεί, αποκαλύπτει και αναδομεί αυτές τις γνώσεις. Λειτουργεί ως γέφυρα πριν από κάθε κριτήριο, διευκολύνοντας την προσέγγιση κειμένων, τα οποία ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών και αποτυπώνουν τη σύγχρονη πραγματικότητα. Έτσι, το μάθημα μετατρέπεται σε μια ζωντανή διαδικασία ανακάλυψης και ουσιαστικής μάθησης.

Σε κάθε θεματική ενότητα η «αφορμή για σκέψη» βοηθά στην πρόβλεψη του θέματος και δημιουργεί ένα νοητικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ο μαθητής/αναγνώστης μπορεί να εντάξει τις νέες πληροφορίες που θα διαβάσει. Στο ίδιο πλαίσιο λειτουργεί και ο θεματικός άξονας που ακολουθεί. Αυτός συμβάλλει στην ενεργοποίηση προϋπαρχουσών γνώσεων αλλά και στη δημιουργία ενός νέου θεματικού πυλώνα. Οι έννοιες που βρίσκονται στο επίκεντρο λειτουργούν ως δείκτες νοήμα-

τος διευκολύνοντας την εστίαση της προσοχής στις σημαντικότερες ιδέες των κειμένων, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στην κατανόηση και εμπέδωση βασικών εννοιών που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα. Ο πίνακας πλοήγησης στα κείμενα αναφοράς αξιοποιεί τη στρατηγική της οργάνωσης της πληροφορίας, καθώς παρουσιάζει το περιεχόμενο σε δομημένες ενότητες, γεγονός που βοηθά στη νοητική ταξινόμηση των δεδομένων. Με αυτόν τον τρόπο, ο μαθητής/αναγνώστης δεν προσεγγίζει το κείμενο παθητικά, αλλά ενεργά, συνδέοντας νέες πληροφορίες με προϋπάρχουσες γνώσεις. Τέλος, οι ερωτήσεις προβληματισμού πριν την ανάγνωση αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία ενός προοργανωτή, καθώς ενισχύουν τον «Σωκρατικό διάλογο» (Bryce and Blown, 2024) ως μέσο αποκάλυψης της πραγματικής σκέψης των μαθητών/-τριών. Οι ερωτήσεις δεν ελέγχουν γνώσεις αλλά ζητούν αιτιολόγηση θέσεων, αξιολόγηση φαινομένων κ.ά. Επομένως, καθώς δεν οδηγούν σε μια και μόνο ορθή απάντηση, λειτουργούν ως αφετηρία ουσιαστικού διαλόγου ως θεμελιώδους τρόπου πρόσκτησης της γνώσης.

Σε έναν κόσμο διαρκώς μεταβαλλόμενο, με νέες απαιτήσεις και αυξανόμενες ανάγκες, το παρόν βιβλίο αποσκοπεί να αποτελέσει έναν ουσιαστικό αρωγό για όλες και όλους. Στόχος του είναι η ενίσχυση μιας κρίσιμης και αναγκαίας δεξιότητας για την εποχή μας: της κριτικής ανάλυσης πληροφοριών και της παραγωγής οργανωμένου λόγου. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, δεν επιδιώκεται μόνο η σχολική επιτυχία, αλλά και η βαθιά καλλιέργεια της σκέψης, καθώς ο τρόπος με τον οποίο σκεφτόμαστε και εκφραζόμαστε, προφορικά και γραπτά, θα αποτελεί πάντα ένα από τα βασικότερα στοιχεία της προσωπικής μας ταυτότητας!

*Άννα Σιάτρα – Μιχάλης Μπικάκης
Αύγουστος 2026*

Περιεχόμενα

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΠΛΗΘΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	10
Ενδεικτικό κριτήριο με απαντήσεις: Τεχνητή νοημοσύνη και αειφορία.....	10
ΠΛΗΘΗΣΗ ΣΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ.....	16

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ

SOCIAL MEDIA ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ	28
1ο κριτήριο: Social media και ανάγνωση βιβλίων.....	30
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ.....	35
2ο κριτήριο: Περιβάλλον και κοινωνική δικαιοσύνη.....	37
ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ – ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ – ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΗ ΦΥΣΗ.....	42
3ο κριτήριο: Ψηφιακός κόσμος – Αποξένωση – Επαφή με τη φύση.....	44
ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ.....	49
4ο κριτήριο: Τεχνητή Νοημοσύνη και Διανοούμενοι	51
ΤΟ SHARENTING ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ	56
5ο κριτήριο: Το sharenting και οι συνέπειές του	58
PARASOCIAL – Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ (2026).....	64
6ο κριτήριο: Parasocial – η λέξη της χρονιάς (2026).....	66
ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΑΣΤΙΚΗ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ	71
7ο κριτήριο: Αστικοποίηση – Αστική υπευθυνότητα	73
ΤΕΧΝΗ – ΧΟΡΟΣ – ΝΕΟΙ	81
8ο κριτήριο: Τέχνη – Χορός – Νέοι.....	83
ΕΝΤΥΠΟ ΒΙΒΛΙΟ – AUDIO BOOKS.....	87
9ο κριτήριο: Έντυπο βιβλίο – Audio books	89
ΒΙΑ – ΝΕΟΙ – ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	95
10ο κριτήριο: Βία – Νέοι – Παραβατικότητα	97
ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΕΥΣΗ.....	102
11ο κριτήριο: Τέχνη και στράτευση.....	104

ΤΕΧΝΗ – ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ	109
12ο κριτήριο: Τέχνη – Καταναλωτισμός.....	111
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ – ΨΥΧΙΚΗ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ	116
13ο κριτήριο: Αθλητισμός – Ψυχική ανθεκτικότητα.....	118
ΜΟΥΣΕΙΑ – ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ	123
14ο κριτήριο: Μουσεία – Συμπερίληψη.....	125
ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ – ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ	129
15ο κριτήριο: Καταφύγια – Ψυχική υγεία.....	131
ΥΠΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΓΗΡΑΝΣΗ	137
16ο κριτήριο: Υπογεννητικότητα – Γήρανση.....	139
ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ	146
17ο κριτήριο: Γνώση και Τεχνητή Νοημοσύνη.....	148
ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ	155
18ο κριτήριο: Ανθρώπινα δικαιώματα – Προσφυγιά.....	157
ΑΓΑΠΗ – ΕΡΩΤΑΣ	163
19ο κριτήριο: Αγάπη – Έρωτας.....	165
ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	170
20ό κριτήριο: Γνώση και Δημοκρατία.....	172
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ	178
21ο κριτήριο: Παγκοσμιοποίηση και βιωσιμότητα.....	180
ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ	186
22ο κριτήριο: Τρίτη ηλικία και συμπερίληψη.....	188
ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ	192
23ο κριτήριο: Διατροφή και υγεία.....	194
ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ	200
24ο κριτήριο: Τροχαία ατυχήματα και πρόνοια.....	202
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	209
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	283

Κριτήριο και πλοηγός απαντήσεων

*Αν δεν μπορείς να εξηγήσεις κάτι με απλά λόγια,
τότε ούτε εσύ ο ίδιος δεν το έχεις καταλάβει πολύ καλά.*

Albert Einstein

Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα έρθουμε αντιμέτωποι με ένα κριτήριο και τον πλοηγό απάντησής του. Ο πλοηγός απαντήσεων αποτελεί έναν οργανωμένο οδηγό σκέψης που μας βοηθά να προσεγγίζουμε μεθοδικά τις ασκήσεις και τα ερωτήματα.

Δεν δίνει απλώς τη λύση, αλλά κατευθύνει τη διαδικασία σκέψης βήμα προς βήμα, ώστε να κατανοούμε τι ζητά η άσκηση και πώς μπορούμε να το προσεγγίσουμε σωστά. Μέσα από τον πλοηγό, μαθαίνουμε να εντοπίζουμε το βασικό ζητούμενο, να αναγνωρίζουμε τα δεδομένα, να οργανώνουμε τη σκέψη μας και να επιλέγουμε την κατάλληλη στρατηγική επίλυσης. Λειτουργεί σαν «νοητικός χάρτης» που μας δείχνει τη διαδρομή από την εκφώνηση μέχρι την τελική απάντηση.

ΘΕΜΑ Α

Από το κείμενο στην περίληψη σε 4 στάδια

1^ο ΣΤΑΔΙΟ: ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΥΡΗΝΑ ΝΟΗΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Θεματικό κέντρο: Οι παράγοντες που προκαλούν περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης.

2^ο ΣΤΑΔΙΟ: ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΑΞΙΟΝΩΝ (παράγοντες και συνέπειες)

ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ
Τα κέντρα δεδομένων, τα νευραλγικά κέντρα των επιχειρήσεων ΤΝ συμβάλλουν σημαντικά στα ηλεκτρονικά απόβλητα. Καθώς οι πάροχοι cloud και οι τεχνολογικοί κολοσσοί επεκτείνουν τις υποδομές τους για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των εφαρμογών που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη, οι συχνές αναβαθμίσεις των διακομιστών, των συσκευών αποθήκευσης και του εξοπλισμού δικτύωσης καθίστανται αναπόφευκτες. Μόλις οι συσκευές αυτές είναι πλέον παλιές ή ασύμβατες με τα νέα πρότυπα, μετατρέπονται σε απόβλητα, προσθέτοντας στο παγκόσμιο σύνολο ηλεκτρονικών αποβλήτων.	Συνέπεια Παράγοντας Παράγοντας Συνέπεια
Επιπλέον, ο ταχύς ρυθμός των τεχνολογικών εξελίξεων στην ΤΝ σημαίνει ότι τα κέντρα δεδομένων πρέπει να υποβάλλονται σε συχνές αναβαθμίσεις για να διατηρούν αποδοτικές και ανταγωνιστικές λειτουργίες. Κάθε κύμα αναβάθμισης οδηγεί στην απόσυρση χιλιάδων τόνων υλικού. Μεγάλο μέρος αυτού του υλικού είναι θεωρητικά ανακυκλώσιμο, καθώς περιέχει πολύτιμα υλικά όπως χρυσό, ασήμι, χαλκό και στοιχεία σπάνιων γαιών. Ωστόσο, η ίδια η διαδικασία ανακύκλωσης δεν είναι πάντα απλή ή φιλική προς το περιβάλλον. Επιπλέον, επειδή η ανακύκλωση των ηλεκτρονικών αποβλήτων είναι εντάσεως εργασίας και δαπανηρή, μεγάλο μέρος τους αποστέλλεται σε χώρες με λιγότερο αυστηρούς περιβαλλοντικούς κανονισμούς, με αποτέλεσμα συχνά επιβλαβείς, ανεξέλεγκτες πρακτικές διάθεσης.	Παράγοντας Συνέπεια Παράγοντας Παράγοντας Συνέπεια

3^ο ΣΤΑΔΙΟ: ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΥΚΝΩΣΗΣ

ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΥΚΝΩΣΗΣ
αναβαθμίσεις των διακομιστών, των συσκευών αποθήκευσης και του εξοπλισμού δικτύωσης	τεχνολογικός εξοπλισμός τεχνική: γενίκευση
πολύτιμα υλικά όπως χρυσό, ασήμι, χαλκό και στοιχεία σπάνιων γαιών	πολύτιμα υλικά τεχνική: απαλοιφή
επιβλαβείς, ανεξέλεγκτες πρακτικές διάθεσης	επιζήμια διαχείριση αποβλήτων τεχνική: απαλοιφή

4^ο ΣΤΑΔΙΟ: ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΕΛΙΚΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ

Στο απόσπασμα παρουσιάζονται οι παράγοντες που επιβαρύνουν το περιβάλλον εξαιτίας της ανάπτυξης της Τεχνητής Νοημοσύνης, καθώς και οι συνέπειες. Συγκεκριμένα, η επέκταση των κέντρων δεδομένων και οι συνεχείς αναβαθμίσεις του τεχνολογικού εξοπλισμού οδηγούν σε απόσυρση μεγάλων ποσοτήτων υλικού και στην αύξηση των ηλεκτρονικών αποβλήτων. Επιπλέον, η δυσχερής ανακύκλωσή τους και η διαχείρισή τους σε χώρες με χαλαρούς περιβαλλοντικούς ελέγχους εντείνουν τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

ΘΕΜΑ Β**Β1** ΑΣΚΗΣΗ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ (ΣΩΣΤΟΥ/ΛΑΘΟΥΣ)**Να θυμηθώ**

Κατά την επεξεργασία των προτάσεων, να δίνω ιδιαίτερη προσοχή σε λέξεις με απόλυτο περιεχόμενο (π.χ. «μόνο», «πάντα», «ποτέ», «αποκλειστικά», «καθολικά», «χωρίς καμία εξαίρεση»). Οι λέξεις αυτές συχνά μεταβάλλουν το νόημα μιας πρότασης και απαιτούν προσεκτική αναζήτηση στο κείμενο, καθώς μπορεί να οδηγούν σε λανθασμένη επιλογή αν δεν επιβεβαιώνονται πλήρως από το περιεχόμενο.

Από την εκφώνηση στην επίλυση

1. **Λάθος:** Το κείμενο δεν παρουσιάζει την ΤΝ μόνο ως επιβλαβή. Αντίθετα, αναφέρει ότι μπορεί να συμβάλει θετικά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής (π.χ. εξοικονόμηση πόρων, περιβαλλοντικές λύσεις).
2. **Σωστό:** Στο κείμενο τονίζεται ότι η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να ενισχύσει την επιστημονική μέθοδο, βοηθώντας στη διατύπωση υποθέσεων, στην ανάλυση δεδομένων και στην εξαγωγή συμπερασμάτων.
3. **Λάθος:** Τα παραδείγματα (π.χ. χαρτογράφηση παγόβουνων, ανίχνευση ρύπανσης από την The Ocean Cleanup) αφορούν πραγματικές εφαρμογές, όχι αποκλειστικά εργαστηριακό ή θεωρητικό επίπεδο.
4. **Λάθος:** Το κείμενο παρουσιάζει διττή εικόνα: αναφέρει τόσο θετικές όσο και αρνητικές επιπτώσεις (π.χ. ενεργειακή κατανάλωση και περιβαλλοντικό αποτύπωμα).
5. **Σωστό:** Αναφέρεται ρητά ότι η ΤΝ μπορεί να βελτιστοποιήσει αλυσίδες εφοδιασμού, να μειώσει απόβλητα και να ενισχύσει βιώσιμες βιομηχανικές πρακτικές, όπως στη βιομηχανία της μόδας.

B2α ΑΣΚΗΣΗ ΘΕΩΡΙΑΣ: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Να θυμηθώ

Εντοπισμός στοιχείων επιστημονικού λόγου

1. Τεχνικό λεξιλόγιο: ειδικοί όροι ενός γνωστικού πεδίου
2. Σοβαρό ύφος: αντικειμενική, ουδέτερη, μη συναισθηματική διατύπωση

Επίδραση στην πειστικότητα

1. Ενισχύουν την αξιοπιστία του κειμένου
2. Προσδίδουν επιστημονικό κύρος
3. Κάνουν τον λόγο αντικειμενικό και τεκμηριωμένο

Από την εκφώνηση στην επίλυση

Στην 1η παράγραφο του Κειμένου 1 ως τεχνικό λεξιλόγιο εντοπίζεται ο όρος «ηλεκτρονικά απόβλητα (e-waste)», ο οποίος ανήκει σε εξειδικευμένο επιστημονικό πεδίο και χρησιμοποιείται για να περιγράψει συγκεκριμένη κατηγορία απορριμμάτων. Ως στοιχείο σοβαρού ύφους μπορεί να θεωρηθεί η ουδέτερη και αντικειμενική διατύπωση της πληροφορίας σε τρίτο πρόσωπο. Η χρήση τους ενισχύει την πειστικότητα του λόγου, καθώς προσδίδει επιστημονικό κύρος, ακρίβεια και αντικειμενικότητα, καθιστώντας το απόσπασμα πιο αξιόπιστο και τεκμηριωμένο.

B2β ΑΣΚΗΣΗ ΘΕΩΡΙΑΣ: ΤΡΟΠΙΚΟΤΗΤΑ

Να θυμηθώ

Η τροπικότητα δείχνει τη στάση του πομπού απέναντι σε αυτό που λέει.

α. Αναγκαιότητα

1. Λέξεις: πρέπει, οφείλει, είναι αναγκαίο, χρειάζεται
2. Σημαίνει: υποχρέωση, κάτι που «πρέπει να γίνει»

β. Βεβαιότητα

1. Ρήματα σε οριστική έγκλιση (π.χ. γίνεται, συμβαίνει, υποβάλλονται)
2. Σημαίνει: γεγονός, κάτι που παρουσιάζεται ως αληθινό

Η αναγκαιότητα προσδίδει υποχρεωτικό τόνο, ενώ η βεβαιότητα μετατρέπει το ύφος σε αντικειμενικό.

Από την εκφώνηση στην επίλυση

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η τροπικότητα της αναγκαιότητας («πρέπει να υποβάλλονται») δηλώνει ότι οι συχνές αναβαθμίσεις των κέντρων δεδομένων παρουσιάζονται ως αναγκαίες και επιβεβλημένες, δίνοντας έναν υποχρεωτικό τόνο στο νόημα. Με τη μετατροπή της φράσης σε τροπικότητα βεβαιότητας («τα κέντρα δεδομένων υποβάλλονται σε συχνές αναβαθμίσεις»), η πληροφορία παρουσιάζεται ως αντικειμενικό γεγονός. Έτσι, το ύψος γίνεται ουδέτερο.

B3

ΑΣΚΗΣΗ ΘΕΩΡΙΑΣ ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΗ: ΡΗΤΟΡΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ – ΧΡΗΣΗ ΑΝΑΛΟΓΙΩΝ

Να θυμηθώ

Ρητορικές ερωτήσεις

1. Δεν απαιτούν απάντηση από τον αναγνώστη
2. Σκοπός τους είναι να προκαλέσουν προβληματισμό στον αναγνώστη
3. Ενεργοποιούν το ενδιαφέρον και την προσοχή του αναγνώστη
4. Δημιουργούν αμεσότητα και έναν υποθετικό διάλογο με τον αναγνώστη

Αναλογίες

1. Κάνουν το αφηρημένο θέμα πιο κατανοητό και παραστατικό
2. Δίνουν έμφαση σε πτυχές του θέματος
3. Βοηθούν τον αναγνώστη να σχηματίσει πιο ισχυρές νοητικές εικόνες

Από την εκφώνηση στην επίλυση

Ο συντάκτης με τη χρήση ρητορικών ερωτημάτων επιδιώκει να ενεργοποιήσει τον αναγνώστη και να τον προβληματίσει σχετικά με τη φύση της τεχνητής νοημοσύνης. Παράλληλα, οι χρωματικές αναλογίες αποδίδουν παραστατικά τη διττή και πολυδιάστατη εικόνα της ΤΝ, καθώς συνδέουν διαφορετικά χρώματα με θετικές και αρνητικές εκδοχές της, υποδηλώνοντας ότι δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με απόλυτους όρους αλλά απαιτεί σύνθετη θεώρηση.

ΘΕΜΑ Γ**Από το κείμενο στο ερμηνευτικό σχόλιο**

Με βάση την εκφώνηση εντοπίζω:

Για την 1η παράγραφο

Εντοπίζω χαρακτηριστικά του αστικού κατεστραμμένου τοπίου

- ερείπια/καταστροφή
- νεκρή πόλη / έλλειψη ζωής
- αποξένωση και απανθρωποποίηση
- απόγνωση και ανάγκη για επιβίωση

Βρίσκω κειμενικούς δείκτες

- μεταφορές
- παρομοιώσεις
- εικόνες (οπτικές)
- υπερβολή
- ελλειπτικός, κοφτός λόγος

Για τη 2η παράγραφο

Εκφράζω προσωπικά συναισθήματα

- λύπη/θλίψη
- αποτροπιασμός
- φόβος/αγωνία
- προβληματισμός για το μέλλον του ανθρώπου

Ενδεικτική απάντηση

Στο απόσπασμα «Ο δρόμος» του McCarthy Comac παρουσιάζεται ένα ερειπωμένο και αποκαλυπτικό αστικό τοπίο, στο οποίο κυριαρχεί η απόλυτη καταστροφή και η απουσία ζωής. Η πόλη εμφανίζεται ως χώρος αποσύνθεσης και θανάτου, ενώ οι άνθρωποι έχουν χάσει κάθε ίχνος αξιοπρέπειας και ελπίδας, βιώνοντας την απόλυτη αποξένωση. Η εικόνα αυτή αποτυπώνεται με τη μεταφορική φράση «ποδοπατώντας τον πεθασμένο κόσμο», που αποδίδει την αίσθηση ενός νεκρού πολιτισμού. Η παρομοίωση «οι νύχτες ασάλευτες σαν θάνατος» ενισχύει τη σκοτεινή και απελπιστική ατμόσφαιρα. Τέλος, η υπερβολή «δέκα χιλιάδες όνειρα ενταφιασμένα» τονίζει το μέγεθος της καταστροφής και της απώλειας, καθώς δεν αναφέρεται μόνο σε υλικές φθορές, αλλά κυρίως στην ολοκληρωτική διάψευση προσδοκιών και ελπίδων των ανθρώπων που χάθηκαν μέσα στο ερειπωμένο τοπίο.

Η ανάγνωση του αποσπάσματος προκαλεί έντονη θλίψη και απογοήτευση, καθώς η εικόνα ενός κατεστραμμένου κόσμου υπογραμμίζει την ευθραυστότητα του ανθρώπινου πολιτισμού. Παράλληλα, δημιουργείται έντονος προβληματισμός για το μέλλον της ανθρωπότητας και τις συνέπειες της καταστροφικής της πορείας.

ΘΕΜΑ Δ

Από τα κείμενα στην παραγωγή λόγου σε 4 στάδια

1^ο ΣΤΑΔΙΟ: διαβάζω το θέμα, κατανοώ τα ζητούμενα καθώς και το επικοινωνιακό πλαίσιο που ζητείται.

2^ο ΣΤΑΔΙΟ: συγκεντρώνω τα σημεία του κειμένου που θα αξιοποιήσω στην απάντηση καθώς και τα δικά μου πρόσθετα επιχειρήματα.

3^ο ΣΤΑΔΙΟ: ομαδοποιώ το υλικό μου οργανώνοντας τις παραγράφους επιδιώκοντας σχετικά ισομερή ανάπτυξη.

4^ο ΣΤΑΔΙΟ: προχωρώ στην σύνθεση του κειμένου λαμβάνοντας υπόψη το επικοινωνιακό πλαίσιο.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: επιχειρηματολογικό άρθρο

Σημειώνω τίτλο για το άρθρο μου: Τεχνητή Νοημοσύνη και κριτική σκέψη: το κλειδί για ένα βιώσιμο μέλλον

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μοτίβο προλόγου ενός άρθρου

Τον τελευταίο καιρό, (επίκαιρο γεγονός / εξέλιξη / τάση). Το γεγονός αυτό φέρνει στο προσκήνιο το ζήτημα (θέμα άρθρου), το οποίο απασχολεί έντονα τη σύγχρονη κοινωνία. Η σημασία του είναι μεγάλη, καθώς (γιατί είναι σημαντικό / ποιες ανησυχίες ή ευκαιρίες δημιουργεί). Με αφορμή αυτό, θα εξετάσουμε (στόχος: π.χ. ο ρόλος / οι επιπτώσεις / οι δυνατότητες του θέματος).

Ενδεικτικός πρόλογος

Η ραγδαία ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης και η ολοένα και μεγαλύτερη ένταξη της στην καθημερινότητα, όπως σε εφαρμογές εκπαίδευσης, επιστήμης και περι-

βάλλοντος, έχει προκαλέσει έντονο δημόσιο διάλογο για τις δυνατότητες αλλά και τους κινδύνους της. Με αφορμή αυτές τις εξελίξεις, τίθεται το ζήτημα του ρόλου που μπορεί να έχει η κριτική και υπεύθυνη σκέψη στην ορθή αξιοποίησή της για ένα βιώσιμο μέλλον.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Απάντηση στο ερώτημα α:

- α) Ποια από τις διαστάσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης που παρουσιάζονται στα δύο κείμενα θεωρείτε πιο σημαντική (π.χ. περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τεχνολογική πρόοδος, επιστημονική αξιοποίηση) και γιατί.

Τι μπορώ να χρησιμοποιήσω από τα κείμενα αναφοράς – πώς τα μετατρέπω σε επιχείρημα:

ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ
Κείμενο 1 (περιβαλλοντική διάσταση) - Τα κέντρα δεδομένων, τα νευραλγικά κέντρα των επιχειρήσεων ΤΝ συμβάλλουν σημαντικά στα ηλεκτρονικά απόβλητα. [...] οι συχνές αναβαθμίσεις των δικομιστών, των συσκευών αποθήκευσης και του εξοπλισμού δικτύωσης καθίστανται αναπόφευκτες. - Κάθε κύμα αναβάθμισης οδηγεί στην απόσυρση χιλιάδων τόνων υλικού. [...] η ίδια η διαδικασία ανακύκλωσης δεν είναι πάντα απλή ή φιλική προς το περιβάλλον· συχνά επιβλαβείς, ανεξέλεγκτες πρακτικές διάθεσης.	Θέση: Μια από τις σημαντικότερες διαστάσεις της τεχνητής νοημοσύνης είναι η περιβαλλοντική, καθώς συνδέεται άμεσα με τη βιωσιμότητα του πλανήτη και την ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Στήριξη: Η συνεχής ανάπτυξη των εφαρμογών της απαιτεί όλο και περισσότερες υποδομές και συχνή αντικατάσταση εξοπλισμού, γεγονός που αυξάνει σημαντικά τα ηλεκτρονικά απορρίμματα. Επιπλέον, η διαχείριση και η ανακύκλωσή τους δεν είναι πάντα εύκολη ή αποτελεσματική, με αποτέλεσμα να προκαλούνται πρόσθετες περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις. Συμπέρασμα: Επομένως, η τεχνολογική πρόοδος δεν αρκεί από μόνη της· χρειάζεται να συνοδεύεται από μέτρα που θα περιορίζουν το οικολογικό της αποτύπωμα και θα διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα.

ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ
Κείμενο 2 (επιστημονική διάσταση) • Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να μας βοηθήσει να διατυπώνουμε καλύτερες ερωτήσεις, να κάνουμε καλύτερες υποθέσεις, να διεξάγουμε πιο έξυπνα πειράματα, να βελτιώνουμε τις παρατηρήσεις μας και να εξαγάγουμε καλύτερα συμπεράσματα. • Η ΑΙ μπορεί να διαβάσει όλες ανεξαιρέτως τις μελέτες που έχουν εκπονηθεί... να κάνει αναπάντεχες συνδέσεις, να δει μοτίβα και να προτείνει λύσεις. • Τα μοντέλα της μηχανικής μάθησης μπορούν να κάνουν καλύτερες προβλέψεις, ταχύτερες και αποτελεσματικότερες προσομοιώσεις, και να εντοπίσουν απειροελάχιστες λεπτομέρειες.	Θέση: Παράλληλα, η επιστημονική διάσταση της Τεχνητής Νοημοσύνης είναι εξαιρετικά σημαντική, καθώς ενισχύει καθοριστικά την εξέλιξη της επιστημονικής έρευνας και την παραγωγή γνώσης. Στήριξη: Η Τεχνητή Νοημοσύνη ενισχύει σημαντικά την επιστημονική διαδικασία, καθώς βοηθά τους ερευνητές να οργανώνουν καλύτερα τη σκέψη τους και να προσεγγίζουν τα προβλήματα με πιο στοχευμένο τρόπο. Παράλληλα, δίνει τη δυνατότητα αξιοποίησης τεράστιου όγκου πληροφοριών, ώστε να εντοπίζονται σχέσεις και στοιχεία που δύσκολα θα μπορούσε να παρατηρήσει ο επιστήμονας μόνος του. Επιπλέον, μέσω των εξελιγμένων εργαλείων της, επιτρέπει ταχύτερες προβλέψεις, βοηθώντας στην κατανόηση σύνθετων φαινομένων. Συμπέρασμα: Επομένως, η Τεχνητή Νοημοσύνη λειτουργεί ως βοηθός της επιστημονικής γνώσης, επιταχύνοντας την έρευνα και ενισχύοντας την ικανότητα του ανθρώπου να κατανοεί και να επιλύει σύνθετα προβλήματα.

Απάντηση στο ερώτημα β:

- β) Ποιον ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η «κριτική και υπεύθυνη στάση» στην αντιμετώπιση των προκλήσεων αλλά και στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Τεχνητής Νοημοσύνης για ένα βιώσιμο μέλλον.

Τα κείμενα αναφοράς δεν παρουσιάζουν κάποια σχετικά επιχειρήματα. Επομένως, αντλώ ιδέες από το δικό μου «οπλοστάσιο» ιδεών.

1^ο ΒΗΜΑ: **Θέση:** Η κριτική και υπεύθυνη στάση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από την Τεχνητή Νοημοσύνη.

2^ο ΒΗΜΑ: Στήριξη: (απαντώ στο ερώτημα πώς αποδεικνύεται αυτό) Συγκεκριμένα, βοηθά τον άνθρωπο να μην αποδέχεται άκριτα τα αποτελέσματα των αλγορίθμων, αλλά να τα αξιολογεί με βάση τη λογική. (απαντώ στο ερώτημα ποια θα είναι η συνέπεια από το παραπάνω) Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγονται φαινόμενα υπερβολικής εξάρτησης από την τεχνολογία ή λανθασμένης χρήσης της, τα οποία θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις.

3^ο ΒΗΜΑ: Συμπέρασμα: Επομένως, η κριτική σκέψη λειτουργεί ως μηχανισμός ελέγχου που διασφαλίζει ότι η τεχνολογική πρόοδος δεν θα ξεπερνά τα όρια της ανθρώπινης ευθύνης.

...

1^ο ΒΗΜΑ: Θέση: Παράλληλα, η κριτική και υπεύθυνη στάση είναι απαραίτητη για την ορθή αξιοποίηση των δυνατοτήτων της Τεχνητής Νοημοσύνης.

2^ο ΒΗΜΑ: Στήριξη: (απαντώ στο ερώτημα πώς αποδεικνύεται αυτό) Μέσα από συνειδητή προσέγγιση, ο άνθρωπος μπορεί να επιλέγει τους τομείς όπου η τεχνητή νοημοσύνη προσφέρει ουσιαστικά οφέλη, όπως η επιστημονική έρευνα, η προστασία του περιβάλλοντος και η αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων. (απαντώ στο ερώτημα ποια θα είναι η συνέπεια από το παραπάνω) Έτσι, η τεχνολογία δεν χρησιμοποιείται ανεξέλεγκτα, αλλά κατευθύνεται προς λύσεις που εξυπηρετούν το κοινό καλό και τη βιωσιμότητα.

3^ο ΒΗΜΑ: Συμπέρασμα: Κατά συνέπεια, η κριτική σκέψη μετατρέπει την ΤΝ από απλό εργαλείο σε δύναμη προόδου με θετικό αποτύπωμα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Μοτίβο επιλόγου ενός άρθρου

Η/Ο (θέμα του άρθρου) αποτελεί ένα ζήτημα με ιδιαίτερη σημασία για τη σύγχρονη εποχή. Για αυτό, είναι αναγκαίο να (βασική στάση/ πρόταση), ώστε να επιτευχθεί (στόχος: πρόοδος / ισορροπία / βιωσιμότητα / μέλλον).

Ενδεικτικός επίλογος

Η Τεχνητή Νοημοσύνη αποτελεί μια ραγδαία εξελισσόμενη τεχνολογία με σημαντικές συνέπειες τόσο στην κοινωνία όσο και στο περιβάλλον. Η αξιοποίησή της μπορεί να συμβάλει στην πρόοδο της επιστήμης και στη βιώσιμη ανάπτυξη, όμως ταυτόχρονα εγκυμονεί κινδύνους όταν δεν χρησιμοποιείται με σύνεση και έλεγχο. Επομένως, είναι αναγκαίο να καλλιεργηθεί η κριτική και υπεύθυνη σκέψη, ώστε οι άνθρωποι να μπορούν να αξιοποιούν τις δυνατότητες της τεχνολογίας με τρόπο που να υπηρετεί την ανθρώπινη πρόοδο.

Κριτήρια προσομοίωσης

*Όλα τα μονοπάτια οδηγούν στον ίδιο στόχο.
Να εκφράσουμε στους άλλους
αυτό που είμαστε.*

Pablo Nerunda

Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα έρθουμε αντιμέτωποι με κριτήρια προσομοίωσης πανελλαδικών εξετάσεων. Πριν από τη μελέτη των κειμένων αναφοράς, είναι χρήσιμο να προσεγγίσουμε το θέμα μέσα από ορισμένα στοιχεία που θα μας βοηθήσουν να οργα-

νώσουμε τη σκέψη μας και να εστιάσουμε στις βασικές του διαστάσεις. Η αφόρμηση για σκέψη, ο θεματικός άξονας του κριτηρίου, ο πλοηγός της θεματικής ενότητας και τα ερωτήματα προβληματισμού λειτουργούν ως εργαλεία διερεύνησης του θέματος, ενεργοποιώντας τις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες μας.

PARASOCIAL

– Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ (2026)

Αφορμή για σκέψη

«Όταν οι σχέσεις μεταφέρονται από τον πραγματικό κόσμο στον ψηφιακό, αναδύονται νέες μορφές σύνδεσης που επηρεάζουν την αντίληψή μας για την οικειότητα και την κοινωνικότητα.»

Θεματικός άξονας

Οι παρακοινωνικές σχέσεις αποτελούν ένα σύγχρονο κοινωνικό φαινόμενο που αναπτύσσεται μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα κοινωνικά δίκτυα και τις ψηφιακές πλατφόρμες. Πρόκειται για μονομερείς συναισθηματικούς δεσμούς που δημιουργούν οι άνθρωποι με δημόσια πρόσωπα, χαρακτήρες ή ακόμη και ψηφιακές οντότητες, χωρίς να υπάρχει πραγματική αλληλεπίδραση. Ο προβληματισμός που εγείρεται είναι κατά πόσο οι παρακοινωνικές σχέσεις μπορούν να λειτουργήσουν υποστηρικτικά ή να επηρεάσουν αρνητικά την κοινωνική και ψυχική ζωή των ανθρώπων.

Σε αυτό το κριτήριο:

- ✓ Θα διερευνήσουμε τους παράγοντες που συντελούν στην ανάπτυξη παρακοινωνικών σχέσεων.
- ✓ Θα κατανοήσουμε τον ρόλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της τεχνολογίας στη διαμόρφωση νέων μορφών επικοινωνίας και συναισθηματικών δεσμών.
- ✓ Θα εξετάσουμε τα πιθανά οφέλη αλλά και τους κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν από την υπερβολική εμπλοκή σε παρακοινωνικές σχέσεις.
- ✓ Θα προβληματιστούμε σχετικά με τη σημασία της ισορροπίας ανάμεσα στην ψηφιακή και την πραγματική κοινωνική ζωή.

Στο επίκεντρο

1. Ψευδαίσθηση οικειότητας
2. Ψηφιακή αλληλεπίδραση
3. Συναισθηματική εξάρτηση
4. Ψηφιακή ταυτότητα

Πλοηγούμενοι στα κείμενα αναφοράς

Η έννοια

των παρακοινωνικών σχέσεων

- Μονομερής σύνδεση με διάσημα πρόσωπα ή AI
- Αίσθηση οικειότητας χωρίς πραγματική επαφή
- Επέκταση του φαινομένου μέσω social media και chatbots
- Μετασχηματισμός της έννοιας της διασημότητας

Επιπτώσεις στην καθημερινότητα

- Απομάκρυνση από πραγματικές σχέσεις
- Συναισθηματική εξάρτηση από ψηφιακές μορφές
- Δυσφορία σε περίπτωση «απώλειας» του προσώπου
- Αλλοίωση της κοινωνικής εμπειρίας

Αντιμετώπιση φαινομένου

- Περιορισμός χρήσης social media
- Ενίσχυση πραγματικών κοινωνικών σχέσεων
- Ισορροπία ψηφιακής και πραγματικής ζωής

Προβληματισμοί για το μέλλον

- Όρια μεταξύ πραγματικής και ψηφιακής σχέσης
- Επίδραση της τεχνολογίας στη συναισθηματική ζωή
- Νέα μορφή κοινωνικότητας στην ψηφιακή εποχή
- Ανάγκη κριτικής στάσης απέναντι στην online οικειότητα

Ερωτήσεις προβληματισμού πριν την ανάγνωση

1. Τι σημαίνει για εσάς ο όρος «parasocial»; Έχετε βιώσει ποτέ μια τέτοια σχέση με κάποιον διάσημο ή influencer;
2. Πώς νομίζετε ότι οι παρακοινωνικές σχέσεις επηρεάζουν τις πραγματικές επαφές μας με τους φίλους και την οικογένεια;
3. Μπορεί η τεχνολογία και τα social media να μας κάνουν να ταυτιστούμε υπερβολικά με διάσημα πρόσωπα ή AI; Ποιες είναι οι θετικές και ποιες οι αρνητικές συνέπειες;
4. Τι θα προτεινάτε για να διατηρούμε ισορροπία ανάμεσα στις παρακοινωνικές σχέσεις και στην πραγματική ζωή;

6^ο Κριτήριο

PARASOCIAL – Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ (2026)

Κείμενο 1

Το λεξικό Cambridge ανακοίνωσε τη λέξη της χρονιάς για το 2025 – Τι σημαίνει το «parasocial»

Το παρακάτω κείμενο ανήκει στον Γιάννη Κουτρομπή και δημοσιεύτηκε στις 18-11-2025 στην ιστοσελίδα www.cnn.gr

Το λεξικό Cambridge ανακοίνωσε πως η λέξη της χρονιάς για το 2025 είναι ο όρος «parasocial». Σύμφωνα με το λεξικό, ο όρος περιγράφει τη σύνδεση που νιώθει κάποιος με ένα διάσημο πρόσωπο το οποίο δεν γνωρίζει προσωπικά. Πρόκειται για μια μονομερή σχέση, της οποίας η άνοδος, όπως σημειώνουν οι ψυχολόγοι, έχει επαναπροσδιορίσει τις έννοιες του θαυμασμού και της διασημότητας.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το CNNi, ο όρος «parasocial» εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1956 από τους κοινωνιολόγους Ντόναλντ Χόρτον και Ρίτσαρντ Γουόλ, για να εξηγήσει την ψευδαίσθηση οικειότητας που ένιωθαν οι τηλεθεατές με τηλεοπτικές προσωπικότητες. Στη σημερινή εποχή, αυτή η ψευδαίσθηση έχει λάβει καινούργιες μορφές, καθώς τα social media αλλά και τα chatbots δημιουργούν νέες δυναμικές στις ανθρώπινες σχέσεις.

Μεγάλη άνοδο γνώρισε ο όρος φέτος και λόγω της σχέσης που κάποιοι χρήστες πιστεύουν ότι έχουν αναπτύξει με ΑΙ εργαλεία όπως το ChatGPT. Οι λεξικογράφοι της Cambridge υπογραμμίζουν πως η λέξη συνοψίζει το πνεύμα της εποχής, καθώς «μια ακαδημαϊκή έννοια μετατράπηκε σε mainstream φαινόμενο».

Κοινωνικοί επιστήμονες επισημαίνουν ότι οι παρακοινωνικές σχέσεις έχουν μεταμορφώσει την έννοια της διασημότητας, της οπαδικής κουλτούρας αλλά και του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν με μη ανθρώπινες οντότητες.

Πέρα από τον όρο «parasocial», το γνωστό λεξικό ανέδειξε και άλλες λέξεις που σημάδεψαν το 2025. Μεταξύ αυτών, η λέξη «slop», για περιεχόμενο πολύ χαμηλής ποιότητας στο διαδίκτυο, συχνά παραγόμενο από τεχνητή νοημοσύνη, καθώς και το «memeify», που περιγράφει τη διαδικασία μετατροπής ενός γεγονότος ή πρόσωπου σε meme.

Το λεξικό πρόσθεσε φέτος 6.000 νέες λέξεις, ανάμεσά τους και όρους της νεανικής slang, όπως «delulu», «skibidi» και «tradwife», αποδεικνύοντας για ακόμη μια φορά ότι η γλώσσα εξελίσσεται διαρκώς – όπως και ο τρόπος που σχετιζόμαστε με τον κόσμο γύρω μας.

Κείμενο 2

Πίσω από την οθόνη: πώς οι παρακοινωνικές σχέσεις μορφοποιούν τη ζωή μας

Το παρακάτω κείμενο είναι άρθρο και ανήκει στον Σταύρο Σοφοκλέους. Δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα www.traumahelp.gr στις 18-08-2025.

Καθώς προοδεύουμε, η τεχνολογία γίνεται όλο και περισσότερο μέρος της ζωής μας. Τίποτα δεν είναι πιο εμφανές από το γεγονός ότι στη σύγχρονη εποχή δεν μπορεί να υπάρξει κανείς στην κοινωνία μας χωρίς τηλέφωνο. Όσο αυξάνεται η έκθεσή μας στην τεχνολογία τόσο αυξάνονται και οι πιθανότητες να αναπτύξουμε παρακοινωνικές σχέσεις. [...]

Οι παρακοινωνικές σχέσεις ενώ δεν είναι απαραίτητα επιβλαβείς αλλά στην πραγματικότητα είναι φυσιολογικές και αρκετά συνηθισμένες, έχουν την δυνατότητα να γίνουν εμμονικές και με τη σειρά τους ανθυγιεινές, καθώς μπορούν να συνδεθούν και να ενδιαφερθούν υπερβολικά με τη ζωή του ατόμου για το οποίο ανέπτυξαν αυτά τα συναισθήματα. Αν επιδεινωθεί αρκετά η κατάσταση τα άτομα μπορεί να φτάσουν στο σημείο να σταματήσουν να δίνουν προσοχή στις σχέσεις τους στην πραγματική ζωή και να βιώσουν δυσφορία αν το άτομο για το οποίο έχουν αναπτύξει αυτά τα συναισθήματα ενεργήσει με απροσδόκητο τρόπο ή σταματήσει να είναι ενεργό στο διαδίκτυο, ή πεθάνει (κάτι όπου ονομάζεται παρακοινωνικός χωρισμός).

Είναι σημαντικό να δούμε τι συμβάλλει στην ανάπτυξη παρακοινωνικών σχέσεων. Ορισμένες από τις αιτίες περιλαμβάνουν την ικανοποίηση των κοινωνικών-συναισθηματικών αναγκών, καθώς οι άνθρωποι αναζητούν την αλληλεπίδραση. Ένας άλλος λόγος θα μπορούσε να είναι η απόδραση, καθώς η ενασχόληση με μια παρακοινωνική σχέση μπορεί να είναι πιο ενδιαφέρουσα για κάποιους από το να πρέπει να αντιμετωπίσουν μια πραγματικότητα που βρίσκουν βαρετή και αδιάφορη. Όσο περισσότερο κάποιος εκτίθεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης/κοινωνικής δικτύωσης, είτε για ταινίες ή τηλεοπτικές εκπομπές, τόσο περισσότερες είναι οι πιθανότητες να αναπτύξουν παρακοινωνική σχέση με έναν χαρακτήρα ή ένα πραγματικό πρόσωπο με το οποίο ταυτίζονται, καθώς θα μπορούσαν να μοιράζονται παρόμοιες εμπειρίες, πεποιθήσεις ή αξίες. Κάποιοι μπορεί να αναπτύξουν παρακοινωνικές σχέσεις, επειδή μπορεί να πιστεύουν ότι αν γνώριζαν το συγκεκριμένο άτομο στην πραγματική ζωή, πιθανότατα θα ήταν φίλοι. Και ενώ κάποιος μπορεί να πιστεύουν ότι η μοναξιά ή/και η απομόνωση μπορεί να παίζει ρόλο στην ανάπτυξη παρακοινωνικών σχέσεων έρευνες αποδεικνύουν το αντίθετο, καθώς τόσο τα κοινωνικά όσο και τα μη κοινωνικά άτομα είναι επιρρεπή στην ανάπτυξη τέτοιου είδους σχέσεων.

Με όλα αυτά κατά νου, ποια βήματα μπορούν να γίνουν αν οι παρακοινωνικές σχέσεις αρχίζουν να επηρεάζουν αρνητικά την ζωή κάποιου; Το πρώτο βήμα είναι να ο περιορισμός χρόνου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η αναγνώριση του γεγονότος ότι αυτό που βλέπουμε στο διαδίκτυο για κάποιον δεν είναι παρά ένα επιλεγμένο μέρος της προσωπικότητάς του και όχι το ποιος είναι στην πραγματική ζωή. Τέλος είναι σημαντική η προσπάθεια για διατήρηση επαφών και η γνωριμία ατόμων στην πραγματική ζωή.

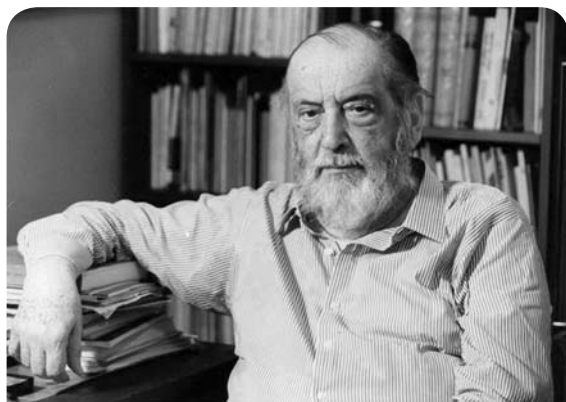
Κείμενο 3

Ο Έλεγκτής

Το ποίημα ανήκει στον Μίλτο Σαχτούρη, από την συλλογή Τὰ φάσματα ή ή χαρά στον άλλο δρόμο, Αθήνα, 1958

Ένας μπαξές γεμάτος αίμα
εἶν' ὁ οὐρανός

καί λίγο χιόνι
ἔσφιξα τὰ σκοινιά μου
πρέπει καί πάλι νά ἐλέγξω
τ' ἀστέρια
ἐγώ
κληρονόμος πουλιῶν
πρέπει
ἔστω καί μέ σπασμένα φτερά
νά πετάω.

Μίλτος Σαχτούρης

Παρατηρήσεις:

A Να συνοψίσετε σε 60-70 λέξεις τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη παρακοινωνικών σχέσεων και τα βήματα που προτείνονται για να μην επηρεάζουν αρνητικά τη ζωή ενός ατόμου, σύμφωνα με το **Κείμενο 2**. **Μονάδες 20**

B1 Ποια από τα παρακάτω αναγνωρίζετε ως στόχους του συντάκτη στο **Κείμενο 1** και στο **Κείμενο 2**; Να σημειώσετε για κάθε πρόταση τον αριθμό και δίπλα «Ναι» ή «Όχι». **Μονάδες 10**

Κείμενο 1

Στόχος του συντάκτη στο Κείμενο 1 είναι:

1. Να ενημερώσει για τη λέξη που επέλεξε το Cambridge ως λέξη της χρονιάς.
2. Να εξηγήσει την έννοια και την προέλευση του όρου «parasocial».
3. Να παρουσιάσει πώς τα social media και η τεχνητή νοημοσύνη ενισχύουν τις παρακοινωνικές σχέσεις.
4. Να αναλύσει τις ψυχολογικές συνέπειες των παρακοινωνικών σχέσεων στις προσωπικές σχέσεις των ανθρώπων.
5. Να υποστηρίξει ότι η χρήση της λέξης «parasocial» πρέπει να αποφεύγεται.

Κείμενο 2

Στόχος του συντάκτη στο Κείμενο 2 είναι:

1. Να εξηγήσει τι είναι οι παρακοινωνικές σχέσεις και πώς δημιουργούνται.
2. Να παρουσιάσει σε ποιες περιπτώσεις μπορεί να γίνουν ανθυγιεινές ή εμμονικές.
3. Να δείξει ότι μόνο μοναχικοί άνθρωποι αναπτύσσουν παρακοινωνικές σχέσεις.
4. Να παρουσιάσει παραδείγματα διάσημων προσώπων που δημιούργησαν τέτοιες σχέσεις με το κοινό τους.
5. Να προτείνει τρόπους με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπιστούν οι αρνητικές συνέπειές τους.

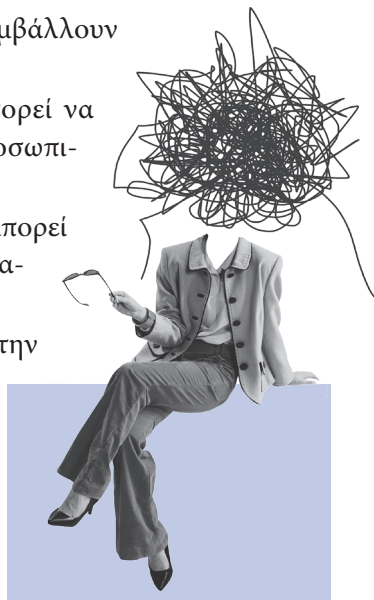
B2α Ποιο επικοινωνιακό αποτέλεσμα έχει η επιλογή του πρώτου πληθυντικού ρηματικού προσώπου στον πρόλογο του **Κειμένου 2**; «Καθώς προοδεύουμε, η τεχνολογία γίνεται όλο και περισσότερο μέρος της ζωής μας. Τίποτα δεν είναι πιο εμφανές από το γεγονός ότι στη σύγχρονη εποχή δεν μπορεί να υπάρξει κανείς στην κοινωνία μας χωρίς τηλέφωνο. Όσο αυξάνεται η έκθεσή μας στην τεχνολογία τόσο αυξάνονται και οι πιθανότητες να αναπτύξουμε παρακοινωνικές σχέσεις.».

Μονάδες 4

B2β Ποια είναι η πρόθεση του συντάκτη στη δεύτερη παράγραφο του **Κειμένου 2**; Πώς ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να την αναπτύξει υπηρετεί την πρόθεση αυτή; Στην απάντησή σας να λάβετε υπόψη τον τύπο του κειμένου. **Μονάδες 6**

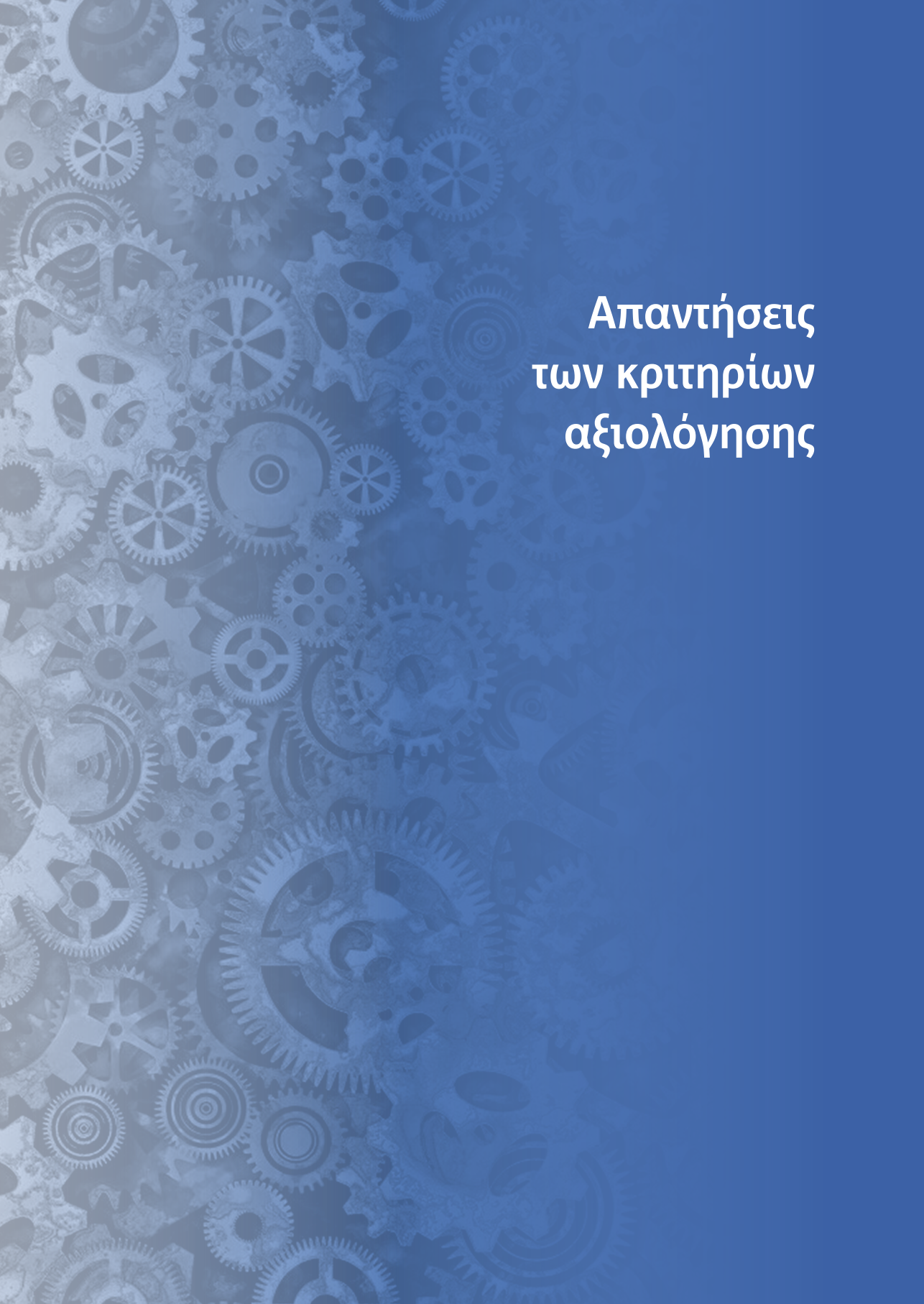
B3 Παρακάτω σας δίνονται απλοποιημένες προτάσεις με βάση στοιχεία του περιεχομένου του **Κειμένου 2**. Να επιλέξετε τέσσερις από αυτές και να τις τοποθετήσετε ιεραρχικά για να παρουσιαστεί η συλλογιστική πορεία του συντάκτη για τη διατύπωση των επιφυλάξεών του ως προς τις παρακοινωνικές σχέσεις. **Μονάδες 15**

1. Οι παρακοινωνικές σχέσεις είναι συχνές στη σύγχρονη εποχή, καθώς η τεχνολογία αποτελεί πλέον βασικό στοιχείο της ζωής μας.
2. Οι παρακοινωνικές σχέσεις είναι πάντα θετικές και συμβάλλουν στη συναισθηματική σταθερότητα των ανθρώπων.
3. Αν γίνουν εμμονικές οι παρακοινωνικές σχέσεις, μπορεί να οδηγήσουν σε παραμέληση των πραγματικών διαπροσωπικών σχέσεων.
4. Η υπερβολική ενασχόληση με ένα δημόσιο πρόσωπο μπορεί να οδηγήσει σε δυσφορία, ειδικά αν αυτό πάψει να εμφανίζεται ή λειτουργήσει απροσδόκητα.
5. Η μοναξιά είναι ο μοναδικός παράγοντας που οδηγεί στην ανάπτυξη παρακοινωνικών σχέσεων.
6. Η συνεχής έκθεση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν αυξάνει απαραίτητα τις παρακοινωνικές σχέσεις.
7. Για να αντιμετωπιστούν οι αρνητικές συνέπειες, ο συντάκτης προτείνει τη μείωση του χρόνου στα social media και την ενίσχυση των πραγματικών κοινωνικών επαφών.

Γ Πώς εκφράζεται η ευθύνη του ποιητή στο **Κείμενο 3** και με ποια στοιχεία ο «Ελεγκτής» ταυτίζεται με τον ίδιο τον δημιουργό; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορά σε τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Η απάντησή σας να είναι 150-200 λέξεις. **Μονάδες 15**

Δ Να συντάξετε μια επιστολή που θα αποσταλεί στο αρμόδιο Υπουργείο (350-400 λέξεων), στην οποία θα σχολιάζετε τις παρακοινωνικές σχέσεις («parasocial») και τον ρόλο που παίζουν στη ζωή των ανθρώπων σήμερα, όπως παρουσιάζεται στα **Κείμενα 1** και **2**. Στην επιστολή σας να εξηγήσετε τι είναι οι παρακοινωνικές σχέσεις και ποιοι παράγοντες συμβάλλουν στην ανάπτυξή τους, χρησιμοποιώντας παραδείγματα από τα κείμενα αναφοράς. Έπειτα, να προτείνετε τρόπους με τους οποίους οι νέοι μπορούν να διαχειρίζονται σωστά τις παρακοινωνικές σχέσεις, ώστε να προστατεύουν την ψυχική τους υγεία και τις αληθινές τους σχέσεις. **Μονάδες 30**

Απαντήσεις των κριτηρίων αξιολόγησης

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ: SOCIAL MEDIA ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

A Η αρθρογράφος υποστηρίζει ότι η ανάγνωση βιβλίων λειτουργεί ως αντίβαρο στην κυριαρχία των κοινωνικών μέσων. Συμβάλλει στην ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, της αυτογνωσίας και της κριτικής σκέψης, καθώς φέρνει τον αναγνώστη σε επαφή με σύνθετους χαρακτήρες και πολύπλοκους προβληματισμούς. Απαιτεί συγκέντρωση και ενεργοποιεί τη φαντασία. Τέλος, υπενθυμίζει ότι ενισχύει τη δημιουργικότητα και την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, στοιχεία που αναζητούνται στη σύγχρονη κοινωνία και τα οποία δεν μπορούν να αναπτυχθούν με την ανάγνωση σύντομων διαδικτυακών κειμένων.

B1 1.→ Σ, 2.→ Λ, 3.→ Σ, 4.→ Λ, 5.→ Σ, 6.→ Λ, 7.→ Σ, 8.→ Σ, 9.→ Σ, 10.→ Λ.

B2α Το ύφος της παραγράφου είναι **περιγραφικό**, καθώς η συντάκτρια επιδιώκει να εκφράσει την ανησυχία της για τη διαρκή υποχώρηση της ανάγνωσης απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στην προσπάθειά της καταφεύγει σε λεπτομερείς περιγραφές, αποσκοπώντας να βοηθήσει τον αναγνώστη να κατανοήσει καλύτερα το εξεταζόμενο θέμα.

Για την επίτευξη του στόχου της προβαίνει στις ακόλουθες γλωσσικές επιλογές:

- Η **μεταφορική έκφραση** «μέσα στον καθημερινό ίλιγγο της αστραπιαίας επικοινωνίας» αποδίδει παραστατικά την ταχύτητα και την ένταση της σύγχρονης ψηφιακής ζωής.
- Οι **αξιολογικοί χαρακτηρισμοί** «ξεπερασμένο», «φλύαρο» και «χρονοβόρο» παρουσιάζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται σήμερα το βιβλίο από πολλούς ανθρώπους.
- Η **χρήση ρηματικών τύπων σε ενεστώτα** (φαντάζει, φαίνεται κ.λπ.) συμβάλλει στην περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης στον χώρο του βιβλίου.

B2β Ο συντάκτης ξεκινά το άρθρο με το ρητορικό ερώτημα «Μήπως αυτή είναι η τελευταία γενιά βιβλιόφιλων;», όχι για να λάβει απάντηση, αλλά για να προσελκύσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και να τον προβληματίσει σχετικά με το μέλλον της ανάγνωσης. Παράλληλα, το

ερώτημα εισάγει το βασικό θέμα του άρθρου, δηλαδή αν η Gen Z απομακρύνεται πράγματι από τα βιβλία ή αν αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζει τις ιστορίες. Στη συνέχεια, ο συντάκτης αμφισβητεί τις διαδεδομένες αντιλήψεις, υπενθυμίζοντας ότι παρόμοιοι φόβοι είχαν εκφραστεί και σε προηγούμενες δεκαετίες παρουσιάζοντας στοιχεία σύμφωνα με τα οποία οι νέοι εξακολουθούν να διαβάζουν, αξιολογώντας όμως νέες μορφές αφήγησης. Έτσι, η αρχική ερώτηση λειτουργεί ως αφορμή για την ανάπτυξη του προβληματισμού και προοδεύει τον αναγνώστη για την ανατρεπτική θέση που θα υποστηριχθεί στη συνέχεια.

B3 Ο τίτλος «**Τα βιβλία ως ανάχωμα στο ψηφιακό ναρκοπέδιο**» είναι σύντομος, μεταφορικός με επικοινωνιακή δύναμη και παραστατικότητα, γεγονός που κεντρίζει το ενδιαφέρον του αναγνώστη πριν από την ανάγνωση του κειμένου.

Από τη μία η παρουσία της μεταφοράς «**ανάχωμα**» παρουσιάζει τα βιβλία ως μέσο προστασίας απέναντι στις αρνητικές συνέπειες της ψηφιακής εποχής, ενώ από την άλλη η χρήση της μεταφοράς «**ψηφιακό ναρκοπέδιο**» αποδίδει τον ψηφιακό κόσμο ως έναν χώρο που εγκυμονεί κινδύνους για τη σκέψη και τη συμπεριφορά του ανθρώπου.

Το περιεχόμενο του τίτλου προοδεύει εύστοχα για τη βασική θέση της συντάκτριας, η οποία αναπτύσσεται στη συνέχεια του κειμένου. Συγκεκριμένα, υποστηρίζεται ότι η ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων καλλιεργεί την ενσυναίσθηση, την κριτική σκέψη, τη συγκέντρωση και τη δημιουργικότητα, ενώ, αντίθετα, η υποκατάσταση του διαβάσματος από τα κοινωνικά μέσα οδηγεί, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, σε «μια έρημο νοηματικών κόκκων» και στη «διάσπαση προσοχής».

Έτσι, ο τίτλος συνοψίζει με εύστοχο και ελκυστικό τρόπο το βασικό μήνυμα του άρθρου και προδιαθέτει τον αναγνώστη για τον προβληματισμό που θα ακολουθήσει.

Γ Το βασικό θέμα του ποιήματος «Βαρελοθήκη» του Αθανάσιου Χριστόπουλου είναι

η αντίθεση που παρουσιάζεται ανάμεσα στον κόσμο της πνευματικής καλλιέργειας και στον κόσμο της απόλαυσης και της ευθυμίας. Το ποιητικό υποκείμενο προβάλλει την επιθυμία του να απομακρυνθεί από τα βιβλία και να αφεθεί στις χαρές της ζωής. Η επιθυμία του αυτή αισθητοποιείται μέσω των **προστακτικών** «ρίξε», «πνίξε», «καύσε» μέσω της οποίας εκφράζει έντονα την απόρριψη της γνώσης και των γραμμάτων. Επιπλέον, οι **μυθολογικές αναφορές** στον «Απόλλωνα» και στις «Μούσες», σύμβολα της τέχνης και της πνευματικής δημιουργίας, έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τον «Βάκχο» και τις «Μαινάδες», που συμβολίζουν το κρασί, τη διασκέδαση και την ελευθερία από περιορισμούς. Τέλος, η **μεταφορά** «να γενεί βαρελοθήκη ή χρυσή βιβλιοθήκη» αναδεικνύει χαρακτηριστικά την επιθυμία αντικατάστασης της γνώσης από την οιοποσία και την ευθυμία που απορρέει από αυτήν.

Προσωπικά, διαφωνώ με τη στάση του ποιητικού υποκειμένου και την απόλυτη απόρριψη των βιβλίων. Θεωρώ ότι η ανάγνωση συμβάλλει ουσιαστικά στη διεύρυνση των γνώσεων, στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και στην κατανόηση του εαυτού μας και των άλλων. Ασφαλώς, η ζωή χρειάζεται και διασκέδαση και ψυχαγωγία ως τρόπο εκτόνωσης στην καθημερινότητα, αλλά η ισορροπία ανάμεσα σε όλα θα πρέπει να είναι η επιβεβλημένη επιλογή.

Δ Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο

Ενδεικτικός τίτλος: Τα βιβλία σε κάνουν πιο έξυπνο

Πρόλογος (ενδεικτικός)

Πλήθος ερευνών καταγράφουν τη μείωση του χρόνου ανάγνωσης βιβλίων τη στιγμή που παρατηρείται έντονη αύξηση της χρήσης των κοινωνικών δικτύων από τους νέους. Η καθημερινότητά τους κυριαρχείται από την προσκόλληση στα κοινωνικά δίκτυα και τη γρήγορη κατανάλωση πληροφοριών. Πολλοί ερωτώμενοι δηλώνουν ότι το βιβλίο χάνει σταδιακά τη θέση του εξαιτίας της εξάπλωσης των ψηφιακών μέσων. Ωστόσο, η ανάγνωση εξακολουθεί να αποτελεί βασική προϋπόθεση για την πνευματική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των νέων. Στο πλαίσιο αυτό, αξίζει να εξεταστεί τόσο

η σημασία του βιβλίου στη σύγχρονη εποχή όσο και οι τρόποι ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ Α'

Η αξία της ανάγνωσης βιβλίων στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή και ο ρόλος της ως αντίβαρο στην επιφανειακή χρήση των κοινωνικών μέσων

1. Καλλιέργεια κριτικής σκέψης και βαθύτερης κατανόησης της πραγματικότητας (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Τα βιβλία προσφέρουν οργανωμένη και ολοκληρωμένη γνώση, σε αντίθεση με τον κατακερματισμένο λόγο των κοινωνικών μέσων.
- Βοηθούν τον αναγνώστη να ερμηνεύει σύνθετα ζητήματα και να διαμορφώνει τεκμηριωμένες απόψεις.
- Συμβάλλουν στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας και της αναλυτικής σκέψης. (Κείμενο 1)

2. Ανάπτυξη συναισθηματικής νοημοσύνης και ενσυναίσθησης (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Η επαφή με λογοτεχνικά έργα φέρνει τον αναγνώστη σε επαφή με διαφορετικές εμπειρίες, χαρακτήρες και πολιτισμούς.
- Μέσα από την ταύτιση με τα πρόσωπα της αφήγησης κατανοεί καλύτερα τα συναισθήματα και τις ανάγκες των άλλων. (Κείμενο 1)
- Ενισχύεται ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και η κοινωνική ευαισθησία.

3. Καλλιέργεια συγκέντρωσης και φαντασίας (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Η ανάγνωση απαιτεί ηρεμία, αυτοσυγκέντρωση και εσωτερική επεξεργασία πληροφοριών. (Κείμενο 1)
- Αντισταθμίζει τη διάσπαση προσοχής που συχνά προκαλεί η συνεχής εναλλαγή εικόνων και πληροφοριών στα κοινωνικά δίκτυα. (Κείμενο 1)
- Ενεργοποιεί τη φαντασία και τη δημιουργικότητα του αναγνώστη. (Κείμενο 1)

4. Αντίβαρο στην επιφανειακή χρήση των κοινωνικών μέσων (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Προστατεύει από την άκριτη κατανάλωση σύντομων και αποσπασματικών πληροφοριών. (Κείμενο 1)
- Περιορίζει την εξάρτηση από την άμεση ψηφιακή διέγερση.
- Προσφέρει ποιοτικό ελεύθερο χρόνο και ουσιαστική πνευματική καλλιέργεια.
- Λειτουργεί ως μέσο προσωπικής αυτογνωσίας και εσωτερικής ισορροπίας.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ Β'

Πώς μπορούν το σχολείο και οι νέοι να συμβάλουν στη διατήρηση και ανανέωση της φιλαναγνωσίας αξιοποιώντας και τα ψηφιακά μέσα

A. Ρόλος του σχολείου

1. Εκσυγχρονισμός των αναγνωστικών πρακτικών (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Δημιουργία λεσχών ανάγνωσης και βιβλιοφιλικών δράσεων.
- Συστηματική αξιοποίηση της σχολικής βιβλιοθήκης.
- Οργάνωση συναντήσεων με συγγραφείς, εκθέσεων βιβλίου και παρουσιάσεων έργων.

2. Δημιουργική αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Χρήση ηλεκτρονικών βιβλίων και audio-books.
- Αξιοποίηση εκπαιδευτικών πλατφορμών ανάγνωσης.
- Δημιουργία σχολικών podcasts, blogs ή ψηφιακών καναλιών βιβλιοκριτικής.
- Σύνδεση της ανάγνωσης με τα ενδιαφέροντα των νέων στις ψηφιακές κοινότητες. (Κείμενο 2)

3. Σύνδεση της λογοτεχνίας με τη σύγχρονη πραγματικότητα (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Επιλογή έργων που αγγίζουν σύγχρονα

κοινωνικά ζητήματα.

- Ανάδειξη της διαχρονικότητας κλασικών κειμένων μέσα από σύγχρονες προσεγγίσεις. (Κείμενο 2)

B. Ρόλος των νέων

1. Ανάληψη προσωπικής πρωτοβουλίας (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Καθημερινή ένταξη της ανάγνωσης στο πρόγραμμά τους.
- Επιλογή βιβλίων που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους.

2. Συμμετοχή σε αναγνωστικές κοινότητες (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Ανταλλαγή απόψεων για βιβλία με συνομηλίκους.
- Συμμετοχή σε διαδικτυακές κοινότητες φιλαναγνωσίας, όπως αυτές που αναφέρονται στο κείμενο (BookTok, Wattpad κ.ά.). (Κείμενο 2)

3. Δημιουργική παραγωγή περιεχομένου (Θεματική περίοδος)

Επιχειρηματολογία:

- Δημιουργία βιβλιοκριτικών σε κοινωνικά δίκτυα.
- Παραγωγή βίντεο, podcasts ή αναρτήσεων σχετικών με βιβλία.
- Συγγραφή δικών τους κειμένων, ιστοριών ή fan fiction, αξιοποιώντας τις δυνατότητες των ψηφιακών μέσων. (Κείμενο 2)

Επίλογος (ενδεικτικός)

Το διαδίκτυο έχει αναμφισβήτητα αλλάξει τον τρόπο που προσεγγίζουμε και αναζητούμε τη γνώση. Παρόλα αυτά, το βιβλίο, όσο απαρχαιωμένο και αν μοιάζει, εξακολουθεί να αποτελεί πολύτιμο μέσο καλλιέργειας και προσωπικής ανάπτυξης ακόμη και στην ψηφιακή εποχή. Η φιλαναγνωσία δεν απειλείται αναγκαστικά από την τεχνολογία, αλλά μπορεί να ανανεωθεί μέσα από τη δημιουργική αξιοποίησή της. Οι νέοι καλούνται να συνδυάσουν με επιτυχία τα καλύτερα στοιχεία από κάθε ένα από τα «αντικρουόμενα» μέσα για να μπορέσουν να αντλήσουν τα οφέλη από κάθε διαφορετική πηγή.